

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XIX. Ex Concilio (a) Lateran.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT XIX.

Ex Concilio (a) Lateran.

Prohibemus insuper, ne laici decimas cum animarum suarum periculo detinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre. Si quis verò receperit, & Ecclesiæ non reddiderit, Christianâ sepulturâ priveretur.

NOTÆ

(a) **L**ateran.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 23. & reperitur textus hic in ipso Concilio Lateran. celebrato sub Alexandro III. cap. 16. §. prohibemus, de quo Concilio nonnulla notavi in cap. 27. de rescript.

COMMENTARIUM.

EX hoc canone sequens communiter deducitur assertio: *Laici decimas Ecclesiasticas retinere non possunt, nec injuste obtentas in alios transferre.* Probant eam textus in capite decimas 16. quæst. 7. cap. final. 10. quæst. 3. cap. pervenit 1. quæst. 3. cap. ad hæc, cap. quamvis, hoc tit. cap. 2. §. sanè, hoc tit. lib. 6. cap. si quis presbyterorum, de rebus Eccl. cap. exhibita, de rer. permut. cap. cum & plantare, de privil. extravaag. Ambitiose, de rebus Eccl. l. 22. tit. 8. p. 1. Varios canones adversus hanc juris decimarum usurpationem per laicos collegit Roverius ad hist. Sancti Joannis Recomaensis, num. 172. Illustrant ultra congestos in præsentia à Barbosa de offic. Parochi cap. 28. §. 2. Germanius lib. 3. de sacror. immunit. c. 19. Suarez de decimis cap. 17. Borellus in summa decis. tit. 19. num. 114. Duarenus lib. 7. de sacris Eccl. cap. 1. Marefcotus lib. 1. varior. cap. 19. Durantius qq. juris quæst. 32. Lemaitre de decimis, cap. 8. num. 9 & 10. Bosquetus ad Innocent. III. lib. 1. epist. 21. & lib. 2. epist. 29. Balboa in lap. ad aures, de prescript. Petrus Gregorius lib. 7. syntag. cap. 15. & lib. 1. partit. tit. 25. cap. 1. Carrasco ad ll. recopil. cap. 10. Castillo lib. 7. de tertius, capite 11. Fachin. lib. 7. contrav. cap. 77. Sesse decis. 162. tom. 1. Parexa de instrum. edit. tit. 7. resol. 9. Solorzanus de jure Indiar. tom. 2. libro 3. cap. 1. num. 30. Murga tom. 2. disquisit. 1. per tot. Theophilus tom. 12. tract. mala è bonis Eccl. cap. 9. num. 16.

Sed pro ratione dubitandi, omiffis quæ adduxi in cap. ad aures, de prescript. in præsentem assertionem ita infurgo: Aut in casu in hoc canone proposito laici detinebant decimas injustè, vel justè ex infeudatione ante Concil. Lateran. facta, de qua infra agemus. Si injustè detinebant, non solum prohibendum erat illis, ne in alios transferrent, verum & ne cum animarum periculo eas retinerent, & per consequens non rectè hic docetur, decimas detinentes laicos non cogi eas restituere, sed tantum prohiberi in alios transferre: si autem justè jure feudi eas retinebant, rectè poterant laici eas in monachos, aut in aliam Ecclesiam cum assensu Episcopi transferre, ut docetur in cap. ad Apostolicam, de his quæ sunt à Pralat. Ergo non rectè in præsentem statuitur, non posse laicos decimas in alios transferre, cum perinde illis permittatur eas detinere.

Quâ difficultate non obstante vera est præsens assertio, videlicet laicos non posse acquirere, seu retinere jus exigendi decimas; quia illud competit tantum sacerdotibus, qui ministrant spiritualia: & cum laici illa ministrare non possint, sunt incapaces juris decimarum, cap. causam, de prescript. cap. quamvis, hoc tit. l. 56. tit. 6. part. 1. D Thomas 2. 2. quæst. 83. art. 3. docent Sotus de justitia lib. 9. quæst. 7. artic. 1. Covar. lib. 3. var. cap. 17. num. 4. Rodriguez qq. regul. quæst. 44. artic. 4. Vazquez in opusc. tit. de benef. cap. 1. §. unic. dub. 7. Didacus Perez in l. 1. tit. 1. lib. 5. ordin. Rod. Suarez alleg. 28. Gutierrez lib. 1. pract. cap. 15. Facit exemplum legis veteris, juxta quàm tantum permittebatur comedere panes propositionis Aaroni, & filiis ejus, cap. 27. Levit. ergo similiter in lege gratiæ jus percipiendi decimas tantum sacerdotibus debetur; sicut etiam oblationes illi tantum percipiunt, nec ullo modo laici eas percipere valent. Concilium Gangrense can. 8. & in Concilio Brachar. 2. can. 6. prohibentur laici construere Ecclesias, ut oblationes in eis factas, vel earum partem accipiant, ibid: *Placuit ut si quis basilicam non per devotionem fidei, sed pro questus cupiditate adificet, ut quidquid ibidem pro oblatione populi colligitur, medium cum clericis dividat, eo quod basilicam in terra sua ipse condidit; quod in aliquibus locis usque modo dicitur fieri.* Hoc ergo de cetero observari debet, ut nullus Episcoporum tam abominabili voto consentiat, ut basilicam, quæ non pro Sanctorum patrocinio, sed magis tributaria conditione est condita, audeat consecrare. Nec solum laici decimas percipere nequeunt, verum nec pro earum redemptione pretium exigere, ut cavetur in Capitulari 30. Ludovici Pij, his verbis: *De decimis, quas populus dare non vult, nisi quolibet modo ab eo redimantur ab Episcopis, prohibendum est ne fiat: & si quis contemptor fuerit inventus, & nec Episcopum, nec Comitum audire velit, si noster homo fuerit, ad præsentiam nostram venire compellatur.* Et cum idem Princeps cognovisset, nonnullos datâ Comitibus, in solutione decimarum cessare, ita decrevit lib. 2. cap. 28. *Dicitur est nobis, quod in quibusdam locis Episcopi & Comites ab incestuosis, & ab his, qui decimas non dant, vradios accipiunt, & à Presbyteris pro quibusdam negligentibus, & inter se pecunias dividunt, quod penitus abolendum decrevimus.*

Ex privilegio tamen Romani Pontificis laicis competere potest jus, seu commoditas percipiendi decimas, cap. 2. hoc tit. in 6. quia Summus Pontifex ex justis causis potest eas, vel earum partem laicis concedere, ob ipsorum benemerita, & servitia in Ecclesiam impensa, cap. à nobis 24. hoc. tit. ubi plures congestit Barbosa, cap. Hadrianus, 63. dist. ut fecerunt plures Romani

Præfules tertias concedendo nostris Catholicis Regibus, qui proprio sanguine, & maximis sumptibus Ecclesias à Sarracenis occupatas recuperant. Gloss. verbo *singulas*, in dist. cap. *Hadrianus*, Matienzo in l. 1. tit. 10. lib. 5. recopil. gloss. 21. *Parladorius rerum quotid.* cap. 3. num. 7. Concessit enim Summus Pontifex ex tertia parte omnium decimarum duas tertias, & sic ex acervo in novem partes divisio, duæ partes à Rege nostro percipiuntur, ut constat ex l. 1. tit. 21. lib. 9. recopil. *Castillo tract. de tertiis*, ferè per tot. Circa tempus verò hujus concessionis non satis constat: illud tamen certum est, usque ad tempora Alexandri VI. hæc privilegia à Regibus nostris contestata non fuisse perpetua, sed temporalia; in subsidium belli cum Sarracenis initi; nam constat, Henricum I. anno 1216. regiâ fide promississe abstenturum se deinceps à perceptione decimarum, quas injustè occupaverat: & Honorius III. in sua bulla, quæ incipit *Ex parte tua*, data 17. Kalendis Aprilis, anno 1226. concessit Archiepiscopo Tolerano medietatem earum tertiarum, quas potentiores Hispaniæ occupaverant; & Gregorius IX. in sua bulla, quæ incipit, *quanto charissimum* anni 1228. iussit Archiepiscopo Toletano, & omnibus Episcopis Castellæ, quatenus Ferdinandum IV. Regem Castellæ monerent, ut desisteret à tertiarum exactione, ut in ejus chronica refertur cap. 2. & illa bulla reperitur in Ecclesia Toletan. Post hæc Clemens V. per suam bullam, quæ incipit, *Olim clara memoria*, concessit Alphonso IX. Castellæ Regi duas partes tertiæ portionis decimarum Ecclesiarum terræ sibi subiectæ usque ad tres annos; ita tamen, ut elapso triennio nec per se, nec per alium prædictas tertias exigeret, aliâs excommunicationis sententiam incurreret, ut refert Mariana lib. 23. hist. cap. final. Tandem Alex. VI. in sua bulla, quæ incipit, *Dum indefensa*, anni 1494. die 16. Februarii concessit Regibus Catholicis Ferdinando, & Elizabethæ, ut in perpetuum tertias decimarum Regni Castellæ, Legionis, & Granatæ licitè perciperent: & quoad tertias Regni Granatensis aliud privilegium concessit Innocentius VIII. ut referunt adducentes alia privilegia concessa tam Regibus Castellæ, quam Aragonis, *Parexa de instrument. edit. p. 2. tit. 7. resol. 9. num. 50.* *Borellus de præstantia Regis*, cap. 59. numero 7. *Calixtus Ramirez de lege Regia*, §. 31. numero 3. plures congesti à *Solorzano tom. 2. de jure Indiar. lib. 3. cap. 1. num. 11.* *Sesse tom. 2. decis. 162.* *Castillo de tertiis*, cap. 2. *Escobar de Reg. & Pontif. jurisd. cap. 22.* A prædictis ergo temporibus Reges nostri possident prædictas tertias, cum justo titulo, & bona fide; & cum ille jam sint incorporatæ Regiæ Coronæ, ut prophane, & secularis judicantur: quare cum sint merè temporales, in laicos etiam alienari possunt, ut probat *Menchaca illust. contro. c. 89.* *Lassarte de decima vendit. cap. 19. num. 35.* *Garcia de expensis cap. 9. num. 48.*

5. Deinde sciendum est, olim laicos decimas occupasse variis ex causis, veluti quia cum Reges decimas debitas propriis Capellis perciperent, eas in beneficium laici concedebant. Concil. Meldensè can. 75. ibi: *Si capellas nostras presbyteris, aut viris ecclesiasticis dederitis, & dominicas decimas acceperint, facta tertia Ecclesie, & luminaria exinde competenter provideant, & presbyteri*

parochianas decimas accipiant, & populi necessitatibus debite invigilent: si autem laici capellas habuerint, à ratione, & auctoritate alienum videatur, ut ipsi decimas accipiant. Luc in dies magis serpente, laici feudi nomine passim decimas occupant, & posteris transmiserunt. *Ordericus Vitalis lib. 5. histor. ibi: Avidi quippe possessores terrenorum, caducis inhiant, de summis, & divinis parum cogitant, adeoque quia plures vix aliquid pro spe sæpna, & nisi temporale commodum viderint, agere tentant, decimas quas Dominus ab Israelitis per Moysen sibi ad usum Sanctuarii, & Levitarum exegit, nostrates laici recentant, vel ministris Ecclesie, nisi magno redimantur pretio, reddere effectant.* Immo invalescente Procerum tyrannide consulto his Ecclesiarum Antistites decimarum partem in beneficium dedere, ut partis damnoticquam tuerentur, ut fecit Episcopus Radesburgensis cum Henrico Comiti Polaborum, de quo *Helmoldus ait: Porro decimas terræ recognovit Episcopo; quarum tamen medietatem recepit in beneficio, & factus est homo Episcopi.* Eandem laicorum decimarum originem indigitat *Fridericus I.* in oratione habita in Concilio Principum apud Arnoldum Lubecensem: *Scimus autem decimas & oblationes à Deo sacerdotibus, & Levitis primitus deputatas; sed cum tempore Christianitatis ab aduersariis infestarentur Ecclesie, easdem decimas Præpotentes, & Nobiles viri ab Ecclesiis in beneficio stabili acceperunt, ut ipsi defensores Ecclesiarum fierent, quæ per se obtinere non valeret.* *Krantzius libro 1. Metrop. capite 2. ibi: Cum non satis fiderant Patres sua jura à laicis Principibus tueri, dedisse arbitror partem decimarum Principibus in manu per seiem feudi & beneficii, malentes amittere arduum, quam totum: inde factum, ut à Principibus transferrent in ministruales, qui nunc militares appellantur, Decimas etiam laicis propinavit ambitio, & gratia Antilitum. Lyfiardum Parisiensem Archidiaconum hoc nomine notat *Fulbertus epist. 34.* quod decimas, & oblationes altarium, lipem pauperum Episcopo inconsulto seculari militia traderet. Decimarum quoque infeudationes laicas propagavit sacre in Sarracenos expeditionis necessitas sub *Philippo Augusto*, cuius adornanda, & instruenda gratiâ militibus permillum fuit, ut decimas è prædiis ditionis suæ suos in usus converterent, quoad bello mererent. Constitutio est *Friderici* apud *Rigordum* anno 1187. *Qui alicujus terre magnam justitiam habet, ejusdem terre decimam habebit: miles crucem non habens, domino suo habenti eam, cuius erit homo ligius, dabit de suo proprio mobili decimam, & de fundo quod ab ipso tenebit; si autem ab eo nullum tenebit feudum, de suo proprio mobili decimam domino suo ligio dabit.* Laici decimarum occupatores usurpationis velandæ gratiâ persuasum voluerunt, decimam sibi beneficii nomine concessam à R. Pontifice ob tuitionem Romanæ Ecclesie. *Matthæus Paris. in Henricum III.* anno 1240. *Item in Regno Francia militæ decime militibus ab Apostolicis Patribus concessæ creduntur, ut ipsi Romanam Ecclesiam tueantur, sed constat ab eis debitum suffragium esse denegatum, nec etiam constat, eorum suffragium exercitui Domini Papæ fuisse adhuc contributum.* Sed fabulam expungit religio Romanorum Pontificum: reclamant tot decreta *Gregorii VII.* *Innocentii II.* *Eugenii III.* & *Concil. Lateran.* de decimis è laicis.*

cas non possidendis. Ecclesia enim semper curavit huiusmodi decimarum concessiones laicis factas irritare, & rescindere: unde Lemaitre lib. 1. de decim. cap. 10. per totum, probare intendit, nunquam Ecclesiam permisisse infeudationem decimarum; quod verum est, si factam à Pontifice excipias; quia nullo unquam tempore licitum fuit Episcopis, etiam per titulum temporalem feudi, aut similem, laicis decimas concedere, cap. 3. Ecclesias, de privileg. cap. cum Apostolica, in fine, de his que sunt à Prælat. cap. 2. §. sanè, hoc tit. in 6. docent Covar. lib. 1. var. cap. 17. num. 5. P. Barbosa in l. Titia, à num. 45. ff. solut. matrim. Gutierrez lib. 1. prætic. quæst. 14. num. 5. Azor tom. 1. instit. lib. 7. cap. 36. q. 13. Suarez dict. lib. 1. de decimis, cap. 26. à numero 2. Fachineus lib. 7. controver. cap. 7. Arias Amefia lib. 3. var. cap. 13. num. 19. Unde male communiter Doctores prohibitionem hanc dandi in feudum decimas laicis ad Concil. Lateran. de quo in præfenti, & in cap. 3. de privil. & ad Synodum Clarmont. sub Urbano II. relatum in dict. cap. decimas 39. 16. quæst. 7. referunt; nam in eo capite aliud profus statuitur, ne scilicet monachi à laicis decimas, vel Ecclesia suscipiant sine Episcopi consensu. Et in cap. 3. de privil. vers. Ecclesias, id solum prohibetur, quod in dict. cap. decimas prohibitum erat, nempe ne religiosi decimas Ecclesiarum de manu laicorum reciperent sine Episcopi consensu; hoc tamen addito, quod Urbanus in dict. cap. decimas, solum futuris negotiis legem dedit, ut ex verbis constat: at Alex. III. in Concilio Later. cujus canon. 9. extat in dict. cap. 3. non solum prohibuit in futurum, sed addidit, ut religiosi dimitterent quascunque decimas à laicis accepissent moderno tempore; sic enim legendum est, non aliquo tempore, ut in vulgatis habetur, ut constat ex Antonio Augustino in 2. collect. & ex ipso Concilio Lateran. quæ verba non temere accipi possent de tempore post prohibitionem Urbani II. in dict. cap. decimas; quod ad octuaginta annos plus minusve subit: nam Urbanus II. anno 1088. electus, duodecim annos Ecclesiam rexit: Alex. III. Lateran. Concil. ad annum 1178. congregavit: ergo illum id Urbani prohibitioni addidisse arbitror, ut prohibitionem Urbani confirmaret, & gesta post ipsam Urbani prohibitionem rescinderet. Postmodum Alexan. IV. in dict. cap. 2. §. sanè, hoc tit. in 6. eandem prohibitionem extendit hoc modo: laici ut prohibitioni prædictæ fraudem facerent, infeudationes decimarum simulabant, quasi sibi factus ab ipsis religiosi, quibus donare intendebant, ut sic postea extinctum feudum religioni quaeretur, ut ipsi laici possent in religiosos decimas transferre, ut in propriam Ecclesiam, absque Episcopi consensu, juxta textum in cap. cum Apostolica, de his que sunt à prælat. Has infeudationes simulatas Alexan. IV. rescindit in dict. §. sanè, & limitat in vers. illas, nisi talis infeudatio fuerit ante Concilium Lateran. facta, id est laicis ab ipsis religiosi; nam tunc non præsumitur in fraudem prohibitionis facta, quo tempore nec prohibitio fuerat, quæ fraudaretur. Sic novissime accipio dictum §. sanè, ne aliis dicamus, Alexan. IV. cum communi sententia Concilii Lateran. prohibuisse, ne decimas laici possidere possent in feudum, de quo nec ullum verbum in tota Synodo, nec in iuribus adductis. Antiquo-

rem ergo esse hanc prohibitionem, ne laici decimas obtineant, credo. Carolus enim Calvus anno 876. capitul. 10. ita decrevit: Res ecclesiasticas, tam mobiles quam immobiles, nemo invadere, vel auferre presumat; & que à Rectoribus Ecclesie ob timorem, vel favorem alicui libellario, vel emphyteutico jure, dolose, & cum damni detrimento Ecclesie amissa videntur, ad pristinum jus revertantur. Idem statuerunt Innocentius II. in Synodo Romana, can. 7. Gregorio VII. in ead. Synodo, ibi: Decimas, quas in usum pietatis concessas esse canonica auctoritas demonstrat, à laicis possideri Apostolica auctoritate prohibemus; sive enim ab Episcopis, vel Regibus, vel quibuslibet personis eas acceperint, nisi Ecclesie reddiderint, sciant se sacrilegii crimen committere. Cujus prohibitionis ratio ex eo provenit; nam qui feudum concedit, debet ipsius rei dominium directum habere, ut probavi in cap. 1. de feud. Sed Episcopi non habens directum dominium decimarum: igitur eas in feudum concedere non possunt.

His suppositis ratio præfentis prohibitionis Concilii Lateran. ex eo provenit, quia decimæ debentur parochis propriis in alimoniam, & eorum sustentationem; quia spiritualia administrant, & temporalia accipere debent: sed laici sunt incapaces ministrandi spiritualia: igitur decimas percipere non valent: unde nec beneficia ecclesiastica ipsos retinere posse, probavi in c. sacros. 51. c. Messana 56. de elect. Deinde argumentum ducimus ab oblationibus; nam oblationes magis pendent ex voluntate populorum, quam decimæ: sed nec oblationes laici percipere possunt, aliis hæretici, & sacrilegi judicantur. Concil. Gangren. can. 7. ibi: Si quis vult fructus Ecclesie oblatos, vel dare extra Ecclesiam præter Episcopi sententiam, vel ejus, cui cura eorum tradita est, & non cum ejus sententia ea velit agere, sit anathema. Et clarius can. 8. Si quis dat, vel accipit fructus oblatos præter Episcopum, vel eum, qui est constitutus ad dispensationem beneficentis, & qui dat, & qui accipit, anathema sit. Eandem sententiam firmat Symmachus Papa in 6. Synodo Romana, ibi: Valde iniquum, & ingens sacrilegium esse, ut quæcumque vel pro remedio peccatorum, vel reque animarum suarum unusquisque venerabili Ecclesie contulerit, aut certe reliquerit, ab his, à quibus hæc maxime servari convenit, id est Christianis, & Deum timentibus hominibus, & super omnia à Principibus, & primis regionum in aliud transferri, vel converti. Igitur nec decimas potiori jure Sacerdotibus debitas laici retinere possunt.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam in præfenti textu nulla mentio fit infeudationis, vel alterius tituli, ex quo laici decimas detinebant; immò prius supponitur, eas injustè percipere, ut constat ex illo verbo, detinentes; quo veram, atque nudam detentionem significat, cap. 2. §. sanè, hoc tit. in 6. Et si injustè, quomodo si injustè detinebantur decimæ à laicis, tantum à Patribus prohibetur earum translatio, non verò jubetur ut eas restituant? Respondeo ex iustis causis, ad evitandum scandalum, tantum in præfenti prohiberi prædictam translationem; non tamen inde sequi, detentionem permitti, sed tantum tolerari, ut docent Rebuffus de decimis quæst. 10. numero 22. Balboa in dict. cap. causam. num. 18.

Ex supra traditis exponendus est textus in cap. cum Apostolica 7. de his que sunt à Prælat. ubi agitur cum

6. Traditur ratio dissonis

7. Dissolvitur ratio dubitan-

8. Exponitur cap. cum

Apostolica tur de decimis à laicis detentis : & asserit Innocentius III. quod laici eas detinentes sunt moneendi, ut propriis Ecclesiis eas restituant ; & si forte induci nequiverint, & maluerint ex diocesani Episcopi consensu eas in aliam Ecclesiam transferre, translationem esse admittendam ; & in calce textus concludit Innocentius, hoc procedere in decimis in feudum perpetuò datis. Ex quo textu expressè deducitur, laicos decimas injustè detinentes, cum consensu Episcopi posse eas in alium transferre, contra huculque tradita. Deinde deducitur, etiam ratione feudi laicos injustè decimas detinere. Agnoverunt priorem difficultatem Azor *rom. 1. instit. lib. 7. cap. 36. Suarez dict. lib. 1. de decimis, cap. 26. Balboa in dict. cap. causam, num. 26. Lemaitre de decimis, dict. cap. 10.* Quibus omnis dicendum est, in eo textu laicos decimas injustè detinuisse, quia ut supra dixi, Episcopi nunquam poterunt laicis decimas infeudare ; & ita eos moneri, ut decimas propriis Ecclesiis restituant ; & quia propter scandalum cogi non poterant, eas redderent, si maluissent alteri Ecclesie, quam propriam restituere, cum consensu Episcopi talis translatio permitatur, quia rectius ab Ecclesia, et si non propria, decimæ possidentur, quam à lai-

cis : & ita concessum est ad majora mala vitanda, damnaque Ecclesie illata reparanda ; nam licet decimæ à laicis injustè detentæ restitui deberent illi Ecclesie, cujus fuerant ; si tamen hanc restitutionem laici facere noluerint, æquius est mutari decimas ab una Ecclesia in aliam, quam à laicis retineri : quod etiam docetur in *cap. decimas 16. quæst. 7.* Nec ideo textus ille injustitiam aliquam continet, sed piam bonorum Ecclesie dispensationem concedit, ut vitium injustitiæ subtrahat, etiam si restitutio fiat aliter quam de juris rigore fieri deberet. Quod & eo exemplo firmari valet ; nam qui tenetur alicui centum restituere, si à creditore obtineat facultatem illa dandi pauperibus, sufficienter restituit. Sic ergo licet decimæ injustè à laicis detentæ, propriæ Ecclesie restitui deberent, universalis tamen Ecclesia, quæ est veluti principalis creditor, potuit permittere, ut alteri Ecclesie restituantur : debet tamen Episcopi accedere assensus ; juxta Synodum Melphitanam sub Urbano II. anno 1090. ibi : *Nullus laicus decimas suas, aut Ecclesiam, aut quicquid ecclesiasticis juris est, sine consensu Episcopi, vel Romani concessionem Pontificis monasteriis, aut canonicis offerre præsumat.* Alia dabimus in ejus textus commentario.

CAPUT XX.

Lucius III. (a) Strigoni Episcopo.

AD Apostolicæ Sedis regimen, licet immeriti, dignatione divinâ vocati, omnibus sumus Ecclesie filii debitores, & proficiendæ modo respondere cogimur consultationibus singulorum. Intelleximus autem ex literis tuis, quod quædam (b) consuetudo in Ungaria inolevit, ut multitudo populi plerumque de parochia unius Episcopi in diocesim alterius transferatur ; in qua licet per multa tempora moram habuerit, uterquetamen Episcoporum, tam is, cujus parochia relinquatur, quam is, cujus parochiani sunt facti, decimationem requirit : unde & invidia, & contentiones oriuntur. Ideoque nos tua duxit fraternitas consulendos, cui potius decimæ sint reddendæ. Noveris igitur, quod si de artificio, vel negotiatione aliqua, & agricultura, quam infra terminos parochiæ, in qua moratur, exercet, vel aliis hujusmodi decimæ solvantur, æquum est ut illi Ecclesie reddantur, in quæ ille, qui reddit, per totum anni circulum audit divina, & Ecclesiastica percipit Sacramenta : Apostolus enim dicit : Si vobis seminavimus spiritualia, &c Super decimis verò messium, vel fructibus arborum, si coluerint in alia parochia, quam in ea, in qua habitant, quoniam à diversis diversa consuetudo tenetur, certum aliquod non duximus respondendum. Tu verò eligas in hoc casu, ex quo vel nullum, vel minus noveris scandalum generari.

NOTÆ

1. (a) *Strigon.*] Italegitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 29. & post Concil. Lateran. pag. 50. cap. 39. de Strigoniensi Ungariæ Metropolitani nonnulla adduxi in cap. penult. de Posul. Prælar. & commentarium hujus textus dedi in cap. cum sint homines.
2. (b) *Consuetudo.*] Quæ totum facit in hac decimarum materia. Ut autem agnoscamus ejus vim, & auctoritatem quoad decimas, & earum præstationem, sciendum est, Joannem Andream, & Innocentium in c. in aliquibus, hoc tit. asseruisse decimarum obligationem à jure divino provenire, ideoque consuetudine mutari non posse. Quæ

sententiâ omisâ, alii existimant, dismen esse constituendum inter decimas prædiales, & personales, ita ut prædiales consuetudine tolli non possint, secus verò personales : ita Hostiensis in cap. in aliquibus, hoc tit. Turrecran. in cap. revertimini 16. quæst. 1. artic. 7. num. 12. & alii relati à Balboa de præscript. 5. p. princip. q. 7. qui accipiunt illa verba textus in dict. cap. in aliquibus : *Quæ debentur ex lege divina.* & loci consuetudine probata ; ita, ut priora verba referantur ad decimas prædiales, posteriora verò ad personales. Quæ sententiâ sustineri non potest duplici ratione. Prima, quia decimæ prædiales quoad quotam solo jure positivo debentur, ut diceamus infra in cap. in aliquibus : igitur sicut lege positiva